

MUSIKA-LENGOAIA ETA -PRAKTIKA

Musika-lengoaia eta -praktika ikasgaiak musika-lengoiaren osagai propioak identifikatzea du abiapuntu, jarraian osagai horiek interpretazioaren eta entzutezko aitortzaren bidez praktikara eramateko. Horrexegatik, xede bikoitza dauka: musika-lengoaiak osatzen dituzten osagaien ezagueran sakontzea eta komunikazio artistikorako gaitasuna sentimenduen eta emozioen adierazpenetik handitzea, musika-esperientzia biziz eta kritikoki baloratuz.

Musikak eta bere praktikak (interpretazio, inprobisazio zein sorkuntzaren bitartez) gaitasun ugari aktibatzen dituen adierazpide kultural bat osatzen dute, izatez. Aipatuak ikasterakoan ikasleek, musika-eraikuntzaren baitan elkarrekin bizi diren faktore psikologiko, estetiko eta soziokulturalez gain, arte honek erabiltzen dituen soinu-materialen izaera fisikoa eta beren harremanen oinarri den proportzionaltasun matematikoa deskubrituko dute.

Musika-osagai horiek ulertzeak komunikatzeko eta ahotsaren, instrumentuen eta gorputzaren bitartez adierazteko gaitasuna perfektionatzen lagunduko du. Halaber, kode eta terminologia espezifikoa batera identifikatzen eta ulertzen lagunduko du. Horri esker, ikasleek musika-errepertorio anitz eta zabal bat deskubrituko dute eta bere irudikatzea deskodifikatzen ikasiko dute musikaz egokiro hitz egin ahal izateko. Azken horrek entzuteko sentsibilitatea, musika-memoria eta iritsi estetiko propioen garapena sustatzen du.

Musikaren arloko aplikazioak eta bitarteko digitalak ikertu, informazioa lortu eta komunikatzeko erabiliko dira. Musika grabatu, erreproduzitu, sortu eta interpretatzeko erabiliko dira ere, pribatutasuna, jabetza intelektuala errespetatuz eta informazioa egokiro erreferentziatuz.

Oinarrizko hezkuntza amaitzerakoan ikaslearen Irteera-profila osatzen duten konpetentziei eta Batxilergoko etapako helburuei loturiko bost konpetentzia espezifikoki abiapuntu hartuz garatu da ikasgaia. Aipatu konpetentziak barneratuz ikasleek musika-lengoiaren osagaiak ezagutu eta erabili ahal dituzte eta sentiberatasun nahikoa garatuko dute musikara interpretaziotik edo sorkuntzatik heltzeko. Era berean, konpetentzia horiek bereganatuz gero autonomia handia lortuko da musika-diskurtsoa irakurri eta exekutatzeko. Bi alderdi horiek ezinbestekoak dira erreferentzia artistiko ugari balioztatu eta musika-irizpide propioa eraiki ahal izateko.

Planteatutako ebaluazio irizpideak ikasleek eskuratu duten konpetentzia-maila zehazteko eta oinarrizko jakintzak zenbateraino barneratu diren jakiteko erabiliko dira.

Oinarrizko jakintzak bi bloketan banatuta daude: “musika-lengoaia” alde batetik, musika osatzen duten osagaiak ikastea ahalbidetzen duena; eta, bestetik, “Musika-praktika” delako blokea. Azken honetan entzuteko, interpretatzeko edo irakurtzeko estrategiak eta teknikak ikasiko dituzte, bai eta aplikazio eta programa informatikoak erabiltzen ere partiturak editatu, musika eta ikus-entzunezko lanak ekoiztu eta zabaltzeko.

Ikasleak partaide eta protagonista aktibo izango dira ikaste-prozesuan, ikaste-egoerak garatuko dituzten proposamen didaktikoen bitartez. Azken horiek ikasitako bitarteko ezberdinak (autonomia, ekimena, sormena, elkartasuna eta aniztasunarekiko errespetua, adibidez) mobilizatuko dituzten erronka errazak bultzatuko dituzte. Kooperazioan egin beharreko zereginak, halaber, konpetentzia-garapena sustatuko dute, berdinen arteko ikaste esanguratsua ahalbidetuz.

KONPETENTZIA ESPEZIFIKOAK

1. Entzute aktiboa erabiltzea, jarrera irekia eta adeitsu agertuz, arreta-estrategiak aplikatuz

eta lan bat osatzen duten osagaiak identifikatuz eta hiztegi egokia erabiliz deskribatuz, musika-hautemateak berezko dituen alderdi subjektiboen eta emozionalen inguruan hausnartzeko.

Musika-lengoaia osatzen duten osagaiak ezagutzea eta deskribatzea, entzute aktibotik abiatuta, ezinbestekoak dira musika-lanak ulertu ahal izateko. Zailtasun progresiboa izango duten entzutezko hautemate-ariketen bitartez, ikasleek beharrezko trebetasunak garatuko dituzte musika-osagaien soinu-identifikazioa egin ahal izateko, bai eta osagai horiek musika-diskurtsoaren barruan duten eginkizuna aitortzeko. Honela, interpretazio- edo sorkuntza-prozesuetan eta identitate kultural propioa eraikitzeke aplikatu daitezkeen musika-patroiak barneratzeko prestatuko dira ikasleak.

Esparru horren baitan, ikasleek musika-terminologia egokia ulertu eta erabili beharko dute lanaren ezaugarriak egokiro deskribatu ez ezik, lanak sortzen dituen sententzioak ere deskribatu ahal izateko, musikaren aurrean norbanakoak izan duen esperientziaren alderdi subjektibo propioetan sakonduz.

Lan mota ezberdinak entzuteak, halaber, sonoritate berrietarantz irekitzeko jarrerak garatzea ahalbidetuko du, norberaren gustu propioak aberastuz.

Kompetentzia espezifiko hau ondoko deskriptoreei lotzen zaie: HKK1, STEM2, PSIIK1.1, PSIIK3.1, KKAK1, KKAK3.1.

2. Estilo eta aldi ezberdinetako lanen musika-osagaiak identifikatzea, grafia ezberdineko partiturak aztertuz eta alderatuz, beren ezaugarriak deskribatzeko eta musika-notazioaren bilakaeran eragina izan duten faktoreen inguruan hausnartzeko.

Musika-osagaiak (doinu, erritmo, harmonia, tinbre, etab.) grafia ezberdineko partituren analisiaren bitartez identifikatzeari eta ulertzeari esker ikasleek loturak eratuko dituzte idatzitako musika-kodearen eta lanaren entzute-hautematearen artean. Era berean, musika denboran zehar kontserbatzeko bitarteko gisa duten erabilgarritasunaren inguruko hausnarketa ahalbidetzen dute.

Bere bilakaeran, musika-lengoiak forma ezberdinak hartu izan ditu gizateriaren printzipio estetikoetara eta adierazpide-beharretara egokitzeko. Grafia ezberdineko partituren bitartez eginiko azterketa konparatiboak erabilitako kodea azaleratuko die ikasleei, jarraian deskodifika dezaten baina, halaber, euskarri bat izango da beren behaketa eta azterketaren bitartez musika-sorkuntzan eta, horrenbestez, partituran izango duten irudikatzean eragiten duten testuinguru-faktoreak zehaztu ahal izateko.

Kompetentzia espezifiko hau ondoko deskriptoreei lotzen zaie: HKK1, HKK2, STEM2, PSIIK1.1, KKAK2.

3. Musika interpretatzeko estrategiak aplikatzea, irakurketaz baliatuz lanera gerturatzeko eta musika-lengoaia deskodifikatzeko eta integratzeko trebetasunak barneratuz pixkanaka-pixkanaka, inprobisazioak egiteko edo autonomiaz eta autokonfiantzaz exekutatzeko.

Musika interpretatzeko prozesuetan partiturak irakurtzea, entzunaldiaren laguntzaz edo gabe, lana deskubritzeko bitarteko bat bilakatzen da, osagaiak zehaztea eta musika-patroiak barneratzea ahalbidetzen baitu. Zentzu horretan, musika-kodearen identifikazioa, bere aplikazio praktikorako, errazagoa izango da aurretiko entzunaldi-prozesuekin eta partiturren jarraipenarekin osatuz gero. Halaber, barneratutako musika-materialetatik abiatuta, inprobisazioak (bakarka edo taldean, askeak

edo zuzenduta) egitea ahalbidetzen da. Inprobisazio horietan ideia berriak garatuko dira ahotsa, gorputza edo musika-instrumentu ezberdinak erabiliz.

Halaber, bitarteko horiek erabili ahal izateko beharrezkoak diren trebetasunak eskuratu behako dira. Horrenbestez, kompetentzia hau lortzeko funtsezkoa izango da entsegua irakurtzeko, entzuteko, ikasteko eta musikaz elkarrekin gozatzeko eta, halaber, adierazpen-abileziak eta -trebetasunak garatzeko espazio gisa hartzea.

Kompetentzia espezifiko hau ondoko deskriptoreei lotzen zaie: HKK2, PSIIK1.1, PSIIK1.2, PSIIK3.1, KKAK3.1, KKAK3.2.

4. Musika-proiektuak burutzea, beren faseak planifikatuz eta exekutatzuz eta zeregin ezberdinak hartuz taldearen barruan, enpatiaz eta kooperazioa bermatuz, sorkuntza-prozesuak bultzatzeko eta garapen pertsonal, sozial, akademiko eta profesionalerako aukerak identifikatzeko.

Musika-proiektuetan parte hartzeak ikasgaiaren berezko ikasteak aplikatzea ahalbidetzen du, gehienbat sortzailea den esparru batean. Bertan, aurretik landuriko musika-materialak aukera daitezke edo beste berriak sortu eta, honela, ondare artistikoaren transmisioa eta ondare horren berriazko balioaren aitortza susta daitezke.

Proiektuak burutzeko kooperazio-lana egingo denez, ikasleek eginkizun ezberdinak hartuko dituzte beren gain eta aktiboki parte hartuko dute eta konpromisoa hartuko dute prozesuaren fase guztietan. Esperientzia horrek, honela, musikari loturiko garapen pertsonal, sozial, akademiko eta profesionalerako aukera ezberdinak deskubritzea eta identifikatzea ahalbidetuko du.

Era berean, kooperazio-izaerako musika-proiektuak garatzeak iritzi ezberdinak errespetatzera eramaten du eta, horrek, ikasleen hazkunde pertsonal eta soziala bultzatzen du.

Kompetentzia espezifiko hau ondoko deskriptoreei lotzen zaie: STEM3, DK3, PSIIK3.2, PSIIK5, HK2, EKK1, EKK3, KKAK4.1, KKAKC4.2.

5. Teknologia digitalek musikaren arloan eskaintzen dituzten aukerak erabiltzea, soinua prozesatzeko, ikus-entzunezko ekoizpenerako eta partiturak editatzeko tresnak erabiliz jabetza intelektuala errespetatuz, musika idazteko, sortzeko eta zabaltzeko prozesuak garatzeko.

Tresna eta bitarteko teknologikoek eskaintzen dituzten aukerei esker, ikasleek musika-egintzan parte har dezakete partiturak editatzeko eta soinua edo ikus-entzunezkoak ekoizteko prozesuen bitartez. Horretarako, aplikazio eta programa ezberdinak erabiliko dituzte. Bitarteko horietako gehienek beste hizkuntza batean (ingelesaz nagusiki) dagoen interfaze bat dute. Honela, beste hizkuntza batean musikaren arloko lengoia teknikoia lantzea sustatuko da.

Halaber, burututako musika-ekoizpenak edo ikus-entzunezko ekoizpenak Interneteko plataforma digital ezberdinen bitartez zabalduko direnez, ikasleen ohiko komunikazio-esparrua hedatu egingo da. Zentzu horretan, erabilitako espazio birtualen arriskuak ebaluatu beharko dituzte ikasleek, izaera pertsonaleko datuak babesteko neurriak ezagutu beharko dituzte eta jabetza intelektualaren eta egile-eskubideen errespetua bermatu beharko dute.

Konpetentzia espezifikoa hau ondoko deskriptoreei lotzen zaie: DK1, DK2, DK3, PSIIK1.1, EKK1, EKK3, KKA2, KKA3.1, KKA4.1.

EBALUAZIO IRIZPIDEAK
1. Konpetentzia espezifikoa
<p>1.1 Lan baten musika-parametro eta osagai ezberdinak ezagutzea eta deskribatzea, entzute aktiboko estrategiak aplikatuz eta hiztegi espezifikoa erabiliz.</p> <p>1.2 Musikak sortzen dituen sentsazioak eta lanaren ezaugarriekin izan dezaketen harremana jarrera irekia mantenduz eta adeitasunez partekatzea, entzute musikalak berezkoak dituen beste alderdi subjektibo batzuen inguruan hausnartuz.</p>
2. Konpetentzia espezifikoa
<p>2.1 Estilo eta aldi ezberdinetako obren partituretan (ohiko grafiaz idatzita edo ez) presente dauden musika-osagaien (doinu, erritmo, harmonia, tinbre, etab.) ezaugarri nagusiak deskribatzea, beren osagaiak identifikatuz eta aztertuz.</p> <p>2.2 Grafia ezberdina duten partituretako musika-elementuen irudikatzea alderatzea, musika-notazioaren bilakaeran eragin duten alderdien inguruan hausnartuz.</p>
3. Konpetentzia espezifikoa
<p>3.1 Partitura errazak autonomiaz irakurtzea, entzunaldi baten laguntzarekin edo gabe, beren osagaiak identifikatuz eta musika-patroiak barneratuz.</p> <p>3.2 Musika-zati errazak exekutatzeko, bakarka edo taldean, ahotsa, gorputza edo musika-instrumentuak erabiliz horretarako, partituran dauden oharpenei norbere buruaren gaineko konfiantza osoarekin jarraituz.</p> <p>3.3 Beharrezko trebetasun teknikoak eta adierazpide-abileziak erabiltzea ahozko zein instrumentu bidezko interpretaziorako edo interpretazio koreografikorako, entseguak (bakarka edo taldean) entzuteko, ikasteko eta gozatzeko espazio gisa hartuz.</p> <p>3.4 Musika- edo koreografia-idea errazak sortzea, besteen proposamenak onartuz eta instrumentu ezberdinak, ahotsa edo gorputza erabiliz, inprobisazio aske zein zuzenduan.</p>
4. Konpetentzia espezifikoa
<p>4.1 Kooperazio-izaerako musika-proiektuak planifikatzea eta garatzea landuriko musika-materialak aukeratuz edo berriak sortuz ikasgaiak barneratutako jakintzen aplikazioan oinarrituta.</p> <p>4.2 Eginkizun ezberdinak hartzea kooperazio-izaerako musika-proiektuen plangintzan eta garapenean, aktiboki parte hartuz beren exekuzioan, beste taldekideen ekarpenak baloratuz eta garapen pertsonal, sozial, akademiko eta personalerako aukerak identifikatuz.</p>
5. Konpetentzia espezifikoa
<p>5.1 Musika-proiektuak garatzea, lorturiko jakintzak praktikara eramanaz eta partituras editatzeko, soinua prozesatzeko eta ikus-entzunezko ekoizpenerako tresnak erabiliz.</p>

5.2 Musika-ekoizpenak eta ikus-entzunezko ekoizpenak plataforma digitalen bitartez zabaltzea, ingurune seguruak erabiliz eta jabetza intelektuala eta egile-eskubideak errespetatuz.

Oinarrizko jakintzak
A. Musika-lengoaia
Soinuaren parametroen irudikapen musikala.
Doinua: tarteak eta eskala motak.
Erritmoa: neurriak; erritmo irregular eta askeak; poliritmiak eta polimetriak, balorazio bereziko taldeak.
Harmonia: fenomeno fisiko harmonikoa; bostunen zirkulua; eginkizun harmoniko nagusiak tonalitatean; akorde, lotura eta kadentziak; modulazioak eta tonu-progresioak. Modalitatea.
Musika-forma: egiturazko unitateak; forma sinple eta konplexuak.
Musikaren adierazpide-osagaiak: dinamika, agogika eta artikulazioa.
Ohiko grafia eta musika garaikidearen notaziorako sarrera.
B. Musika-praktika.
Musika-lanak edo -zatiak entzuteko edo ikusteko estrategiak.
Ahots bakarreko diktaketa errazak idatziz jasotzeko teknikak.
Ahotsa, gorputza edo musika-instrumentuak erabiliz (akonpainamenduarekin edo gabe) musika interpretatzeko teknikak.
Musika-egitura errazak irakurtzeko, barnertzeko eta memorizatzeko estrategiak.
Tonu-egiturak eta modalak entzuteko edo interpretatzeko praktika.
Erritmo, melodia eta harmonia eskema aske edo finkoen gainean inprobisatzeko estrategiak eta teknikak, mailaren arabekoak.
Soinua, musika eta ikus-entzunezko ekoizpenak editatzeko edo ekoizteko teknikak eta aplikazio informatikoak. Lizentzia askeko aplikazio eta programa informatikoen berezko funtzionaltasunak.
Musika zabaltzeko jarraibideak: datuen babesak, jabetza intelektuala eta egile-eskubideak.
Musika-osagaiak mendebaldeko musika-tradizioan, folkloean eta hiri-izaerako musika herrikoietan.

Sentimendu, emozio eta ideia artistikoak adierazteko eta komunikatzeko trebetasunak.

Kooperazio-zereginak antolatzea eta planifikatzea.

Musika sortzeko eta interpretatzeko prozesuetan autokonfiantza, autoestimua, ekimena eta lidergoa indartzeko estrategiak.

ZARREREA